

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335 — Podružnice: Ljubljana Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi iz službe v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0,50

Štev. 142 • Maribor, četrtek, dne 14. decembra 1939 • Leto XIV

Kaj nas uči današnji čas?

Kaj nas uči današnja politična zmeda. Te dni smo čitali v raznih listih o političnem in ideološkem razkroju, ki danes vlada skoraj po vsem svetu. Na podlagi tega razkroja člankarji sestavljajo prognoze, kateri deli stoterih političnih in ideoloških drobcev bi utegnili ustvariti »koncentracijsko« gibanje za resno in realno politiko. V praksi moremo govoriti o koncentraciji političnih sil le v gotovih vprašanjih, kakšna je ta koncentracija in za kakšno. Za socialiste, ki imajo svoj program, v katerem zahtevajo demokratično in svobodno ureditev države, se ta zahteva za sedaj ne more izpremeniti. V svobodi in demokraciji se lahko pravično vlada za vse dele države. To načelo je v današnji družbi najvišje — politično. Drugo je socialno vprašanje. Tu pa je delavsko gibanje, ki se bori tudi za ta problem. To je naš problem, za katerega se bomo borili naprej.

Povišanje rudarskih mezd

Rudarsko mezno gibanje zaključeno z uspehom.

Na mezdni razpravi v Ljubljani, dne 12. decembra, kateri je predsedoval rudarski glavar inž. Čuček, je TPD deloma pristala na zahteve svobodnih strokovnih organizacij. Družba je odobrila povišanje bruto-mezd za 8 odst. in izboljšanje kategorijskih mezd III., IV. in V. kategorije za 2 odst. Povišek stopi v veljavo počenši od 1. decembra za nazaj.

Socialna zaščita naših delavcev v Franciji

Sprejet je zakon o reciprociteti.

Francoska zbornica je sprejela zakon o izmenjavanju delovnih sil in socialni zaščiti med Francijo in Jugoslavijo.

Finančna zveza med Anglijo in Francijo

Ogromna finančna sila.

Stvar, ki bi se bila zdela pred pričetkom vojne kot nekaj nemogočega, je postala dejstvo. Sklenjena je finančna zveza med Francijo in Anglijo, ki v bistvu pomeni toliko, kot da sta obe državi stvorili enotno blagajno, v katero skupno vplačujeta in skupno izplačujeta. Ta sporazum velja še šest mesecev po vojni.

Nova vlada na Švedskem in imenovanje vrhovnega poveljnika.

Na Švedskem so sestavili novo vlado pod predsedstvom dosedanjega ministrskega predsednika socialnega demokrata Hansona, zunanji minister Sandler ne bo več v vladi. Pred dnevi je Švedska dobila tudi poveljnika armade, ki ga imenuje samo v zares kritičnih časih. Kot poveljnik je bil določen general Thoernel.

Interesanten material. Na kongresu HRSa v Zagrebu je njegov predsednik rekel, da se ne more biti volitev v delavsko zbornico, ker se zbira gradivo o delu prejšnjih uprav v delavski zbornici, ki da je izredno interesantno. Upajmo, da bomo na publiciranje tega materiala čakali še dolgo.

6000 nezaposlenih v Zagrebu. Zagrebška borza dela javlja, da znaša število brezposelnih v mesecu decembru 6000. Problem zaposlitve teh 6000 brezposelnih bo gotovo zadovoljivo rešen, kar pa bo za delavstvo in narodno blaginjo.

Vojna se ne izplača več!

Postala je mnogo predrago sredstvo za reševanje mednarodnih sporov, zato je tem več izgleda, da bo človeštvo krenilo na pot miru in sporozuma

V »Pariser Tagblattu« je napisal bivši avstrijski častnik in znan pisatelj veselih anekdot Roda Roda, članek o vojnih stroških. Koliko denarja je požrla kakšna vojna, je bilo vedno težko ugotoviti. Predvsem gre za to, kaj vse se more šteti med vojne stroške? Predpriprave? Škoda, ki jo utрпи dežela? Zguba na zaslužku industrij in ostalih gran gospodarstva, ki so v vojni obsojene na počivanje? Preskrba invalidov in zguba njih delovne sile za narodno gospodarstvo?

Vojna je bila vedno draga, toda od zadnje svetovne vojne sem so stroški za vojno še mnogo bolj narastli.

L. 1913. so izdale države po 12,5 odst. državnega proračuna za oborožitev, dandanes gre v ta namen najmanj 45 do 55 odst. Anglija je izdala l. 1933. za vso armado 110 milijonov funtov sterlingov, l. 1938. pa samo za letalstvo 126 milijonov funtov sterlingov. Hitler je dejal, da je njegov režim izdal v šestih letih 90.000 milijonov mark za oborožitev, t. j. 22 milijard več kot pa so znesli vsi davki, ki so jih plačali nemški državljani v tem času.

Nekoč so bile vojne poceni. Tako je l. 1593. cesar Rudolf II. vodil vojno proti Turkom in jo zaključil 11. novembra 1606. Ta 13 let trajajoča vojna je požrla 17 milijonov goldinarjev. Sedemletna vojna, ki jo je vodila Marija Terezija od 1756 do 1763, je stala 260 mi-

lijonov goldinarjev, vendar so v tej vsoti vnešeni tudi vsi ostali državni izdatki. Bismarck se je l. 1866. v imenu Nemčije odpovedal vojni odškodnini v znesku 87 milijonov talarjev, kolikor je izdala Prusija za vojno proti Avstriji, Hanovru, Saški, Hesenski in Bavarski. Rusko-japonska vojna l. 1904/5 je stala Japonce 900 milijonov zlatih dolarjev. — V vseh teh vojnah so zmagovalci z malimi izdatki zavezovali ogromne pokrajine.

Kakšno prednost je imel nekoč pred svojim nasprotnikom tisti, ki je razpolagal z malo tehničnimi pripomočki! V bitki pri Mohaču 29. avgusta 1526 je sultan Soliman zvalil čete ogrskega kralja Ladislava II. pred svoje topove in v dveh urah uničil njegovo vojsko ter za 160 let podjarmil Ogrsko.

V bitki pri Mollwitzu se je borilo na obeh straneh 14.000 mož, zmagali so Prusi, ker so basali puške z železnimi batami in na ta način oddali v minuti po pet strelcev, dočim so imeli Avstrijci lesene bate in so lahko oddali samo po tri strele v minuti. Prusi so v tej bitki odločili vojno in dobili Šlezijo.

Bitka pri Jeni l. 1806. je trajala dve uri in Napoleon je zdrobil Pruse. Vojna proti Piemontu l. 1849. je trajala štiri dni. Vse te vojne so pomenile za zmagovalce ogromen dobiček.

Kaj pa v svetovni vojni l. 1914—1918? Koliko je stala vojna? Računano v milijonih zlatih dolarjev izgledajo izdatki

tako-le:

Anglija 43.000, Nemčija 39.000, Francija 24.000, Združene države 22.000, Avstrija 13.000. Ako prištejemo še stroške Rusije, Italije, Belgije, Portugalske, Balkana in Japonske, lahko trdimo, da je svetovna vojna stala 200.000 milijonov zlatih dolarjev.

V prejšnjih vojnah je bilo treba za usmrteven enega človeka 70 kg municije. V svetovni vojni je padlo 8,4 milijone vojakov in smrt vsakega vojaka je stala 40.000 dolarjev, t. j. dve tretjini človekove teže v zlatu.

Koliko bodo šele znašali stroški sedanje vojne, zlasti, ako računamo stroške za letalstvo, ki so bili v svetovni vojni precej neznatni?

Moderen lovski aparat z vežbanjem posadke vred stane 60.000 dolarjev, štirimotorni bombnik dvojno vsoto.

Eno letalo porabi za vsako konjsko silo in uro po 300 gramov bencina. — Bombnik, ki poleti iz Wilhelmshafena do Scapa Flowa v Angliji, porabi sedem ton (7000 kg) bencina. Stroški za tak polet, računano izdatke za bencin, pilota, letalo, municijo itd., znašajo gotovo več kot pa škoda, ki jo more letalo napraviti v sovražnikovi deželi.

Tu tiči v računu napadalca pomota. Vojne so postale predrage in se ne izplača več. Začeti vojno ni samo zločin — ampak tudi neumnost.

To bo mogoče pospešilo zmagovirovne misli med narodi.

Srditi boji na Finskem

kljub temu, da je živo srebro zdrknilo na 30 stopinj pod ničlo.

Te dni so se nadaljevali boji na vseh finskih bojiščih, dasi je na severu nastal strahovit mraz in je živo srebro zdrknilo na 30 stopinj izpod ničle.

Iz ruskih poročil je razvidno, da so sovjetske čete prodrle vzdolž vse meje od 30 do 70 km v globino na Finsko ozemlje.

Glavna bojišča so ostala kot doslej: Karelijska ožina, kjer Finci drže glavno obrambno črto, potem fronta vzhodno od Ladoškega jezera, na severu pa pokrajina južno od pristanišča Petsamo.

Ruski pritisk na severu ima kot glavni cilj prebiti finsko fronto v smeri proti mestu Ujebourgu, ki leži ob Botniškem zalivu. Od tega mesta so sovjetske čete oddaljene 160 km. To je obenem tudi najožji del Finske dežele. Ako bi se ruski vojski posrečilo priti do Ujebourga, bi bila Finska na kopnem ločena od Švedske in razdeljena na dva dela: na mali severni in ostali veliki, južni del.

Na ta način bi ruska armada prišla do Botniškega zaliva, v katerega je doslej zamašena poskušala vdreti na jugu iz Finskega zaliva, mimo Alandskih otokov, ki zapirajo Botniški zaliv nalik zamaški. Ožine med otoki na zapadni strani so švedske, na vzhodni strani pa finske. Toda te ožine so plovne za večje ladje samo na par mestih, ki pa jih je mogoče zapreti z minami, kar so Finci tudi storili.

Finci so zaenkrat v zvezi s Švedsko, tako na suhem kot na morju, preko Botniškega zaliva. Zasedba mesta Ujebourg po Rusih bi bila torej velikega in mogoče tudi odločilnega pomena v rusko-finski vojni, ker bi se potem ruske armada lahko pričela pomikati ob obali Botniškega zaliva proti jugu.

Na tem delu bojišča, kjer pa vlada deloma še vedno polarna noč in najhujši mraz, je pričakovati najhujših bojov. Trdi se, da je rusko armadno poveljstvo že doslej poslalo na to fronto toliko vojaštva, da ga je desetkrat več kot Fincev.

Poziv Društva narodov za ustavitev sovražnosti

Sovjetski Rusiji in Finski.

Plenum Društva narodov, ki se je sestel na predlog finske vlade, da sklepa o finski pritožbi proti Sovjetski Rusiji, je pričel zasedati dne 11. decembra. — Od 53 držav je poslalo svoje zastopnike 40 držav, 13 držav ni zastopanih.

Za predsednika je bil izvoljen Hambrø (Norveška).

Odbor za obravnavanje finske pritožbe je še isti dan poslal poziv ruski in finski vladi, da v 24. urah ustavita sovražnosti in pričeta pogajanja s posredovanjem Društva narodov.

Ruska vlada ni odgovorila na poziv Društva narodov glede ustavitve sovražnosti na fronti, dasi je 24 urni rok že pretekel.

Finska vlada je izjavila, da je pripravljena na pogajanja.

Ali bo Sovjetska Rusija izključena iz Zveze narodov?

Kakor znano, so južno ameriške države potom Argentinije (stavile predlog, da se Sovjetsko Rusijo izključi iz Društva narodov radi vojne s Finsko. Po dosedanjih poročilih iz Ženeve ni

Toda v veliki snežni zameri ovirajo premikanje tankov in topništva. V poldrug meter visokem snegu so tanki neuporabni. Oba tabora javljata manjše ali večje krajevne uspehe in ujetnike. Za operacije ruske armade je nepovoljno oddaljevanje od železniške proge, ki vodi vzdolž vse zapadne finske meje proti Murmansk. Od te železnice so ruske čete sedaj oddaljene okrog 150 do 300 km, kar spričo slabih potov znatno otežkočuje preskrbo armade.

mogoče presoditi, ali bo ta predlog sprejet ali ne. Razen tega predloga prihaja v poštev tudi vprašanje sankcij in podpore Finski. Sankcije so bile doslej izvajane proti Italiji radi Abesinije, podpora pa je bila priznana Kitajski, ki jo je napadla Japonska.

V zvezi s temi ukrepi se potem pojavlja vprašanje nadaljnjih zapletljajev, ki bi lahko imeli za posledico še novo razširitev vojne.

Društvo narodov je zgubilo preveč na svojem ugledu in prestižu, da bi moglo sredi nove vojne, ki se širi po evropskem kontinentu, uveljaviti svoj glas in svojo voljo.

Politika velesil je spravila to ustanovo ob vso realno veljavo. Mnogo vprašanj se je že reševalo v Ženevi, politika se je pa vodila izven Ženeve drugače. Če hočemo, da bo imelo Društvo narodov pomen v mednarodni politiki, je treba najprej preskrbeti to, da bodo »druge politike« podrejene tej ustanovi. Te volje pa še nismo opazili.

Možnost nemškega napada

Napoveduje ga francoski vrhovni po veljnik Gamelin.

Vrhovni poveljnik francoske armade Gamelin je objavil dnevno povelje angleškimi četam v Maginotovi liniji, v katerem napoveduje, da so po njegovih informacijah priprave za nemško ofenzivo končane. Trajale so od oktobra dalje. Nemci čakajo samo še na izboljšanje vremena.

Poročila govore o silno velikem zbiranju nemških čet v neposredni bližini fronte in ob luksemburški meji.

Na zapadni fronti javljajo samo manjše praske

Na zapadu je položaj nespremenjen. Nekoliko streljanja in lokalnih spopadov med izvidnicami, to je vse, kar se dogaja sedaj v vojni na zapadu. Na bojišču sneži in vlada tudi občuten mraz.

Med tem pa Francozi grade nove utrdbe. V treh mesecih so razpeli 15 in pol milijona kvadratnih metrov bojeve žice, ki tehta 65.000 ton. Prekopali so 4 in pol milijona kubičnih metrov zemlje, kar odgovarja 200 km dolgemu kanalu, po katerem bi lahko plule trgovske ladje. Za utrdbe so porabili pol

milijona kubičnih metrov betona in 100 milijonov kg železa.

Pomorska vojna

Torpedi in mine še naprej potapljaajo trgovske ladje.

V Parizu proučujejo protest Rusije proti razširjenju blokade z dne 10. t. m., v katerem graja, da se s tem ogrožajo pravice nevtralnih držav.

Nemški prekomorski parnik „Bremen“ se je vrnil

v nemške vode. Angleški radio je sporočil, da je parnik srečala neka angleška podmornica, toda ga ni torpedirala, ker ga ni mogla predhodno opozoriti, kakor to zahtevajo mednarodni predpisi. Parnik pa pluje hitreje kot podmornica, zato ga potem podmornica tudi ni mogla ustaviti.

Poljska podmornica „Orel“

je po 38. dneh skrivanja pred zasledujočimi nemškimi vojnimi ladjami, potem ko je pobegnila iz estonske luke Tallin, prispela v angleške vode.

Rusko-nemški odnošaji

Zamenjava blaga in plačila v tuji valuti ter Zeppelinih.

»Exchange Telegraph« poroča: Po poročilih iz Berlina so Nemci nad rusko-nemško gospodarsko pogodbo precej razočarani, ker zahteva Rusija plačilo v stabilni inozemski valuti. Tudi so možnosti prevoza čez Poljsko radi uničenja železniških prog nemožni in zaenkrat je odprta le morska pot. Rusija je pred kratkim zahtevala od Nemčije mesto denarja dva Zeppelina. Gra-

ditelj Zeppelinov, dr. Eckener, je odločno proti temu, da bi se poslali Zeppelini v Rusijo, vendar se misli, da bo nemška vlada ugodila ruski želji, zlasti ker se Zeppelini v vojni ne uporabljajo kot bojno orožje. Poroča se tudi, da ruske oblasti pred kratkim niso hotele dati vizuma skupini nemških gospodarstvenikov, ki so hoteli potovati v Rusijo.

Iz češke

Prodaja živine samo po teži. V zaščito kmetov je določila češka vlada, da se sme kupovati živina od kmetov samo po teži in kakoosti, ne pa počez. Na ta način prekupovalci ne morejo goljufati kmetov.

Za češke delavce v Nemčiji, ki niso našli doma možnosti zaposlitve in kruha, bo začela izdajati Osrednja strokovna organizacija že ta teden poseben časopis, tednik »Češki delavec«, ki bo izhajal na 16. straneh. List bo imel 4 strani samo za kulturo in še 4 stranske ilustrirane priloge. Na ta način hočejo Čehi vzdrževati stike z delavci v tujini in jih vzgajati v duhu češke kulture ter izseljence vezati na domačo grudo.

Nov Nemški dom na Vltavi v Prahi. DNB. Dne 2. in 3. decembra je bil na otoku Kampa na Vltavi v Prahi slavnostno odprt nov nemški dom. Ob tej priliki je prišel na slavnost državni namestnik Konrad Henlein in imel slavnostni govor na »Saromestnem trgu« poleg Husovega spomenika, na kar so izvršile formacije nemških nacionalcev slavnostni pohod skozi glavne praške ulice.

Tri nove cerkve. V bližnjem času bodo začeli graditi v Prahi naenkrat tri nove cerkve v Novih Visočanih, v Nuslin in Kosirih.

Boj proti tuberkulozi

Protituberkulozni dispanzerji v Sloveniji.

V Sloveniji imamo 20 protituberkuloznih dispanzerjev, kjer bolniki lahko iščejo zdravniško pomoč in nasvete. Lani je bilo v dispanzerjih 20.000 krvnih preiskav in 12.000 ponovnih zdravniških pregledov. Obiskalo je dispanzerje 36.000 oseb. Rentgenskih preiskav je bilo opravljenih 27.000, kliničnih 28.000 in 12.000 drugih. — Iznova je bilo odkritih 1100 bolnikov z odprto tuberkulozo in 1600 z zaprto tuberkulozo ter 100 bolnikov z jetiko na drugih delih telesa (ne na pljučih). V oskrbi dispanzerjev je bilo 2000 bolnikov z odprto in 3000 z zaprto jetiko. 700 bolnikov je dobivalo pnevmotoraks, Hišnih obiskov je bilo 3800. Poročilo se pritožuje, da nekatere občine posvečajo premalo pažnje tem prepotrebim ustanovam.

»Zakonite pravice vpoklicanih vojaških obveznikov in njih rodbin«.

je naslov lične brošure, ki jo je priredil strokovni tajnik S. Stanko Vidovič.

Priporočamo jo vsem in vsakomur, kot dobrodošlega svetovalca. Naroča se pri založniku S. Vidovič v Mariboru. Gledališka ul. 10, dobi se pa tudi v nekaterih knjigarnah in trafikah. Cena po pošti din 3,50. Denar se pošlje v naprej.

Doma in po svetu

O volilnem zakonu. Beograjska »Politika« pravi: »Ni treba pričakovati, da bo na seji ministrskega sveta (v tonek je bila seja) definitivno izdelan volilni zakon, to tembolj, ker je namera, da se tudi opozicija obvesti o odredbah pred odobritvijo zakona. Projekt, ki ga je objavil »Slovenec«, je ... obsegal samo en predlog, dokončni osnutek pa bo gotov šele te dni«.

»Slovenec« in volilna pravica žen. Nedeljski »Slovenec« je objavil neko izjavo žen, v kateri zahtevajo volilno pravico. List sam pa ne zavzema glede ženske volilne pravice nobenega stališča. Pred tridesetimi in štiridesetimi leti je s silno vneto zagovarjal volilno pravico žen, sedaj pa že nekaj let popolnoma molči o tem vprašanju. Ne vemo sedaj, ali današnje žene ne zasluži volilno pravico ali je list izpremenil svoje stališče? Prav gotovo pa je, da so danes žene politično bolj izobražene kakor so bile pred pol stoletjem in tudi nove socialne razmere, ki pritiskajo žene in vse delovne sloje, so take, da kategorično kličejo po sodelovanju žene v javnem življenju. — Ali ni to narobe svet?

Vse vre v HRS, ako smemo verjeti poročilu o poteku kongresa te hrvaške nacionalne organizacije. — Članstvo je namreč naraslo od 92.000 lani na 133.000 letos. Kongres se je z vso odločnostjo izjavil proti vsakemu sodelovanju s svobodnimi strokovnimi organizacijami oz. URSSJ. Nad tem sklepom HRSa so bridko razočarani tisti, ki so neprestano povdarjali potrebo sodelovanja s to organizacijo in so si obetali od tega silne koristi za delavstvo. Prvo razočaranje za nje je bilo imenovanje nove uprave delavske zbornice v Zagrebu. — Iz pozitivnega vira nam je znano, da so se v Zagrebu vodili razgovori med pristasi sodelovanja s HRSom in HRSom glede razdelitve mandatov v imenovanju uprave delavske zbornice z izločenjem vseh socialistov (t. j. tistih strokovničarjev, ki so socialistično orientirani). Ko je bil dogovor že gotov, je vodstvo HRSa pokazalo fige in na dlci so ostali tudi tisti, ki so mislili s pomočjo HRSa izigrati socialistične strokovničarje.

Izprememba navedbe o fondih poslovnih rezerv. Naredba o fondih poslovnih rezerv se deloma izpremeni. Socialnozavarovalne ustanove z izpremembo ne bodo nič pridobile. — Izprememba določa, da plača socialno zavarovanje iz dotičnih rezerv v fond še dalje 75% (v državnih posojilih), privatne zavarovalnice 60%, banke 50%, in sicer v papirje novih državnih oziroma javnih posojil.

Bakreni rudnik v južni Srbiji nameravajo otvoriti Nemci, kjer bodo pridobivali baker, svinec in cink. Dosežen je sporazum, da bo večina kapitala v domačih rokah. — Nemci so kupili večje število delnic romunske petrolejske družbe IRDP, ki je lastnica velikih ležišč petroleja v Romuniji.

Nemčija predlaga zvišanje vrednosti marke. V gospodarskih razgovorih je predlagala Nemčija, da naša država prizna marki vrednost 17 dinarjev. Doslej je znašala 14,50 din.

Pri borskem rudniku so blagoslovili zastavo Jugorasa. Ob tej priliki poročajo listi, da ima Jugoras tam 6000 članov. Letos je bila na

Borskem rudniku stavka, ki je zaključila po več tednih brez povišanja mezd, pač pa je dalo podjetje par stotisoč za konzum. Delniški kapital te tuje družbe se obrestuje v dividendah z dvesto do tristo odstotki in več, kakor dokazujejo letna poročila borske rudniške družbe.

Nemčija dobavlja premož in koks prepočasi. Nemčija je po dogovoru obljubila dobavo 380.000 ton koka in 220.000 ton premoga. Od takrat sta minila dva meseca, dobava pa ima vedno večje težave ter se dobave ne vrše redno. Nemčija se izgovarja, da ima premalo vagonov in splanov. — Tako poroča »Jugoslovanski Lloyd«.

Na Hrvatskem se bore za mesta. V hrvatskem Mačkovem časopisu čitamo pritožbe nad ljudmi, ki hočejo izkoristiti rešitev hrvatskega vprašanja v svojo osebno korist, za napredovanje v službi, za zasedbo tega ali onega mesta v javni upravi itd. Taki nezadovoljnejši znajo organizirati cele spore in razdvojiti organizacije, samo da bi dosegli svoj namen.

Ne učite mladino kartanja! Temu namenu služi odlok ministra za telesno vzgojo, ki prepoveduje prodajo čokolade in bonbonov v zavrtkih, katerim so priložene miniaturne igralne karte. Kazen znaša din 10 do 1500 oz. 1 do 30 dni zapor.

Na Dunavu ima Italija največ prometa. Od 21 trgovskih mornaric, ki sodelujejo na Dunavu, zavzema Italija prvo mesto in ima na Dunavu v prometu 91 trgovskih ladij. V enem letu so te ladje prepelele 267.245 ton blaga iz raznih dunavskih pristanišč, Grčija 141.850 ton, Romunija 141.201 tona, Anglija 96.871 tona in Nemčija 40.258 ton.

Japonci so ob kandidatu za predsednika Kitajske republike. Kakor znano, se japonska vlada že dolgo časa trudi, da bi dobila kakšnega uglednega Kitajca, ki bi ga lahko postavila kot predsednika Kitajske republike in potem z njim sklenila mir, ker ga s Čankajšekom ne more. Doslej je japonski vladi uspelo, da je postavila neko namišljeno kitajsko vladu. Za predsednika pa je hotela kitajskega maršala Wupeifuja, ki je živel v Pekingu in je te dni zelo star umrl.

Razlaga nemškega časopisa. »Das schwarze Korps«, glavno glasilo SS-oddelkov, v članku »Ljudstvo mora vedeti« takole razlaga svojim bralcem: »Vojna je totalna vojna in vsak, ki je ostal doma, je prav tako podvržen vojaški disciplini, kakor vojak na fronti. Ne bomo zašli v stare napake minule svetovne vojne. — Takrat so skušali ljudstvu prikriti trdote, ki so mu bile naložene. Če so primanjkovali te ali one življenjske potrebščine, se je rekel: nadomestek je prav tako dober, kot je tista življenjska potrebščina, katere je manjkalo. Če ni bilo masti, so pravili, da se da krompir pražiti tudi s sladom. Vsi smo pa vedeli, da je to laž. Če pa danes porabi gospodinja eno samo jajce tam, kjer jih je prej porabila pet, ji ne bomo rekli, da je prej preveč porabila, ker se nočemo lagati in jo varati z lepimi besedami. Zavedati se moramo, da stojimo vsi v boju, pa naj bo to vojak v vojni ali pa gospodinja v kuhinji. Resnica je tale: Anglija nam ne privoščiti hrane in obleke. Anglija nas sili na kolena s tem, da nas sili, da se omejimo s porabo življenjskih potrebščin in surovin. — Mi pa pravimo, da so se Angleži zmotili. Če se ne sramujemo, porabimo eno jajce mesto petih, če naša dekleta nosijo zašite nogavice z vsem ponosom in če gospodje nosijo k lanskemu zimskemu plašču poletne čevlje, je to tudi orožje, s katerim bomo potolkli Angleže.«

Nakaznice za živinsko krmo, za konje, govedo in prašiče so bile izdane v Nemčiji.

Na svetu je nad 2000 milijonov ljudi. Statistični mesečnik Društva narodov pravi, da je bilo ob koncu lanskega leta na vsem svetu 2.143.000.000 ljudi. Evropa ima brez Rusije okoli 400 milijonov prebivalcev, Afrika nad 150, Amerika nad 272, Avstralija 10,5 milijonov. — Ostali prebivalci so v Aziji.

Zane Grey:

44

Mož iz gozda

Gozd je postajal raven in gostejši. Temne sence so se plazile pod drevesi. Nenadoma sta izginila Dale in Roy po bregu navzdol za nekim grebenom in z njima tudi Bo. Helen je udaril na uho šum naglo tekoče vode. Ranger je pričel dirjati hitreje. Kmalu nato je dospela Helen na rob velike sivočrne doline, ki je bila zavita v tako gosto meglo in mrak, da ni mogla videti niti na dno doline, niti ne na nasprotni breg. Vedela pa je, da v globini kotline bobni divja reka. Zvok je bil globok, enakomeren; težko mrmrajoče bučanje je bilo čudovito melodično. Steza se je spuščala strmo navzdol. Helen še ni bila popolnoma brez občutka, kakor je v začetku mislila in upala. Njeno ubogo, bičano telo je še vedno občutilo pravo muko ob vsakem stresljaju ali sunku, kadar se je spodtaknil konj, ali pa je bila prisiljena, da napravi kakšen drug strašen gib, kakršni so neizbežni, kadar se konj spusti v dir.

Dolgo časa je jezdila Helen s povešenimi očmi. In ko je pogledala okoli sebe, je ležala pred njo na dnu doline zelena, z vrbami obrastla ravan, brez drevja, po kateri je tekla rjava bela reka, njeno šumenje je bilo tako silno, da je šlo skozi ušesa.

Dale in Roy sta nagnala tovrne konje čez reko in se nato podala za njimi. Konji so brodili do trebuha v vodi. Bo je zajezdila v peneče se valove, kot da bi bila tega že od nekdaj vajena. En sam majhen napačen korak ali padec bi pomenil za Bo neizbežno smrt v tej deroči gorski reki.

Ranger je pridiral naravnost do brega. Helen je potegnila za uzo in že je pokorno obstal. Reka je bila petnajst metrov široka, plitva na tej, globoka na nasprotni strani, z naglimi brzicami in velikimi valovi. Helen je bila preveč prestrašena, da bi bila mogla slediti ostalim.

»Le pustite ga, da pojde preko!«, je zaklical Dale. »Dobro se drž! ... Ranger!«

Veliki konj se je pognal v reko, da je brizgnilo na vse strani. Ta prehod čez reko je bil zanj igračkanje, dasi se je Helen zdela neprehodna. Nič več ni imela moči, da bi bila mogla dvigniti noge v stremenih in že se je zlila voda preko njih. Z dvema nadaljnjima skokoma je dosegel Ranger nasprotni breg in dirjal po travi proti kraju, kjer so stali pod skupino borovcev ostali konji, iz katerih se je kadilo, in se sopeč ustavil.

Roy ji je ponudil roko, da bi ji pomagal razsedla.

»Trideset milj, gospodična Helen«, je rekel in njegov glas je razodeval, da ji je napravil poklon.

Moral jo je dvigniti raz sedla in peljati pod drevo, kjer je slonela Bo. Dale je vzel sedlo raz konja in ga položil na tla, kjer je razgrnil tudi par konjskih odej.

»Nel, — ti si mi prisegla, — da me ljubiš!« je glasil Bojin tožeči pozdrav. Deklica je bila blede, izčrpana, njene ustnice posinele in se je komaj držala na nogah.

»Ne, Bo, ne, — sicer bi te ne bila nikdar popeljala v to taborišče, — o, jaz nesrečnica!«, je vzkliknila Helen. »Kakšna strašna ježa!«

Dež je padel, z drevja je kapljalo, nebo je bilo mračno. Tla so bila premočena, povsod so stale

luže in kotanje polne vode. Helen ni videla drugega kot brezsrčno, pusto, mrzlo scenerijo. In ravno v tem trenutku so krožile njene misli z grenko živahnostjo okrog slike njene domačije. V resnici, bila je tako neizmerno slaba, da se ji je zdelo dobrodejno delujoče sedenje, prenehanje gibanja, osvoboditev od tega peklenskega, brez odihla dirjajočega konja, kot kueta prevara. Saj ni bilo mogoče, da je napočila ura oddiha.

Očividno je to mesto služilo lovcem ali pastirjem kot taborišče, kajti opaziti je bilo preostanke ognja. Dale je dvignil osmojen konec nekega polena in ga vrغل krepko ob tla, da so odleteli od njega dolgi kosi. To je ponovil večkrat. Čudovita se je zdela njegova moč in spretnost, ko je na ta način odkrnil cele kupčke tresk. Potem jih je zbral za majhno naročje, jih položil na tla in se sklonil nad njimi. Roy je pričel obdelovati s sekuro nek panj in z vsakim zamahljajem je odcepil dolg komad lesa. Lznad Dalejevih pleč se je dvignil majhen stebriček dima, med tem ko je on čepel na zemlji in s klobukom varoval plamenček, ki se je pokazal med trskami, da bi mu ne ugasnil. Kmalu nato je švignil plamen proti nebu. Roy je prišel s polnim naročjem mehkih drv, ki so bila vsa bela in suha, izsekana naravnost iz sredine debla; položil jih je križem na žerjavico in ogenj je pričel pokati. Potem sta zgradila moza kos za kosom pravo ogrodje, na katero sta polagala težke kose lesa, veje, polena in krcle, tako, da je vzrastla prava piramida, skozi katero so se rjoveč dvigali plameni in dim proti nebu.

Že je tudi Helen občutila toploto na svojem mrzlem obrazu. Iztegnila je svoje gole in trde roke.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Resnica v oči bode. Dne 28. novembra je priobčila »Delavska Politika« članek v žalostnem pogrebu, ki se je o njem mnogo govorilo. Vsebinska članek je globoko presunila nekoga, ki se je potem v nedeljo opravičeval, češ, da je bil pokojnik pokopan v najlepšem redu. Seveda to na drži, ker javnost ve, kako je bilo. Zato se je vest o tem pogrebu še bolj raznesla. Dotični, ki se je opravičeval, je hotel prikazati pisca tiste vesti v našem listu kot brezverca in otroka pokvarjenih starišev. Ako se dotičnik hoče prepričati, kako je s temi njegovimi nepremišljeno izrečenimi očitki na naslov starišev, lahko dobi naslov od nekega župnika, na katerega naj se potem obrne za informacijo. Lahko pa rečemo, da ako bi bili vsi od mladega tako vzgojeni, kot je bil pisec tiste vesti in bi se te vzgoje tudi držali, kot se jo on, bi se danes ne bilo treba šele boriti za blagor človeštva. Pisec tiste vesti udi spoštuje svojo mater, ne pa kot nek šentviški veljak svojega očeta, kakor je to pokazal pred dvema leti.

Nekaterim je trn v peti »Delavska Politika«. Mi pa smo prepričani, da jo tisti ljudje ne bodo odpravili iz našega kraja, ker je »Delavska Politika« s svojimi objektivni in zanimivimi članki in ostalimi vestmi ter dopisi zelo priljubljena pri nas in ima že lepo število naročnikov tudi v naši okolici.

Prosvetni večer priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 17. decembra ob 6. uri zvečer v dvorani G. Kratega. Spored večera bo zelo pester. Vabimo vse somišljenike in prijatelje delavskega gibanja.

Kdor še ni poravnal naročnine za »Delavsko Politiko«, naj to stori do 16. decembra pri poverjeniku s. Demšarju. Naročnino pobira od 6. ure dalje.

HRASTNIK

Ustanovitev krajevnega odbora Jugoslovanske unije za zaščito dece. V ponedeljek, dne 4. decembra ob 4. uri popoldne se je vršil v občinskih prostorih ustanovni sestanek krajevnega odbora Jugoslovanske unije za zaščito dece. Povabljeni so bili vsa društva, ki delujejo na teritoriji občine Hrastnik-Dol, po številu 34, ki so se s malo izjemo tudi vsa odzvala po svojih zastopnikih. Ob napovedani uri je otvoril sestanek ter pozdravil zbrane delegate župan s. Malovrh. Posebej pa je pozdravil zastopnika banovinskega odbora Unije, g. Jagodiča iz Ljubljane. Nadalje je s. župan v kratkih besedah razložil nujnost ustanovitve podružnice Unije v Hrastniku, ker ima kot župan največ skusen in skrbni, kam z otroci, ki iz katerihkoli razlogov nimajo pravega varstva in vzgoje. Sledil je referat unijskega delegata, ki je obširno poročal o namenu in pomenu ustanavljanja takih odborov, kakor tudi Unije same, ki se bavi izključno z ono deco, ki iz nešteti razlogov moralno in telesno propada, ki torej pravo vzgojo in zaščito najbolj potrebuje. Številke, ki jih je pri tem navajal, niso razveseljive. Unija, odnosno nje krajevni odbori imajo tudi skrbeti za pravočasno zaščito otrok in žená v slučaju vojne. Mišljena je tudi izpraznitev ogroženih krajev. Govornik sicer povdarja, da je upati, da nam bo vsaj s slednjim prizaneseno, toda pripravljenost je vendarle na mestu. Pri volitvah v odbor je bil izvoljen za prvega predsednika župan s. Malovrh, ostali odbor pa sestoji iz vrst zastopnikov delavstva, učitelstva in zdravnikov; sodelovale bodo tudi žene. Novoustanovljenemu odboru, ki se je lotil ene najaktualnejših nalog, pravilne vzgoje mladine, je želeli mnogo uspeha.

GUŠTANJ

MEZDNO GIBANJE GUŠTANJSKIH KOVINARJEV

Zborovanje guštanskih kovinarjev, ki je bilo sklicano za dan 10. decembra v »Sokol-skem domu«, je bilo sijajno obiskano. Zborovanju je predsedoval s. Verčko, navzoča pa sta bila tajnika SMRJ s. Sovljanski in tajnik JSZ. Zaupniki so nato poročali o poteku svojih intervencij pri ravnateljstvu radi zvišanja mezd, ki so ostale docela brezuspešne. Ravnateljstvo je odklonilo vsako povišanje in to na način, ki je upravičeno razburil delavstvo. Zborovanje je sklenilo, da se zahteva 25 odstotno povišanje in to sporoči tudi ravnateljstvu po posebni deputaciji delavskih zapužnikov, kateri sta se pridružila tudi oba strokovna tajnika.

Nadalje so zborovalci sklenili, da se intervenira za ponovni sprejem iz političnih razlogov odpuščenega delavca Vaučaja. Socialistično usmerjeno delavstvo je bilo že vedno proti temu, da bi bila zaposlitev delavca odvisna od političnega prepričanja po srednjeveškem načelu: čigar kruh ješ, tega pesem poješ, zato so se zlasti ti delavci odločno zavzeli za ponovni sprejem odpuščenega.

Mi hočemo svobodo in demokracijo za vse, ne pa, da bi merili sebi z drugačnimi merili, kot pa drugim.

Deputacija, ki je šla k ravnatelju g. Lorberau je uspešna, in je ravnatelj pristal na pogajanja, katere bosta vodili SMRJ in JSZ; odpuščen delavec je bil sprejet nazaj v službo.

Delavstvo je složno in stoji kot en moč za svojimi mezdnimi zahtevami, ki so docela upravičene.

SEVNICA OB SAVI

Povišanje mezd v »Jugotanihu« za 0.50 para na uro ali din 4 na dan velja za nazaj od 1. novembra in ne šele od 15. novembra kot je bilo zadnjič pomotoma objavljeno.

LJUBLJANA

Slovesna proslava dvajsetletnice slovenske univerze. Poteklo je dvajset let, odkar je bila z državnim zakonom ustanovljena slovenska univerza v Ljubljani. Bolj kot večstoletnice velikih svetovnih univerz, je za nas pomemben ta jubilej naše slovenske univerze, ker je bila z njeno ustanovitvijo l. 1919. kronana naša narodna samostojnost in kulturna polnost. Na pobudo akademske mladine bo ta dvajsetletni jubilej slovesno praznovan. Priprave za slovesno proslavo bosta skupno izvedli Univerzitetna oblast in Akademski akcijski odbor. Spored slovesnosti, ki bodo ob tej priliki, je naslednji: V soboto, dne 16. decembra t. l. ob 20. uri bo v opernem gledališču slavnostna predstava Foersterjeve opere »Gorenjski slavček«, z otvoritvijo predsednika Akademskega akcijskega odbora in besedo g. O. Župančiča. V nedeljo, dne 17. t. m. ob 10. uri bo v zbornici na univerzi slavnostna seja Univerzitetnega sveta. Naj bo proslava dvajsetletnega

jubileja slovenske univerze dogodek, ki bo povezal vse Slovence v veliki misli na popolno slovensko univerzo — severni kulturni branik Jugoslavije.

Dr. Anton Korošec, bivši notranji minister in predsednik senata je bil dne 10. t. m. promoviran na ljubljanski univerzi za častnega doktorja prava.

Ljubljanska univerza ima letos 2108 slušateljev, ki študirajo: filozofijo 228 moških in 218 žensk, jus 545 moških in 120 žensk, tehniko 579 moških in 40 žensk, medicino 131 moških in 56 žensk, teologijo 191.

Najstarejša ljudska šola v Ljubljani, to je v lastni zgradbi, slavi dne 14. t. m. svojo petdesetletnico. Ta šola je deška ljudska šola na Ledinu. Prej je ta ljudska šola imela svoje prostore v nekdanjem gimnazijskem poslopiu, ki je bilo po potresu podrto, na sedanjem Vodnikovem trgu.

MARIBOR

Sodružica Jaš Lucija — 20 let raznašalka naših delavskih listov

Dne 6. decembra t. l. je preteklo 20 let odkar je s. Jaš Lucija pričela raznašati takratni delavski dvotednik »Volksstimme« v Mariboru. Od tega časa dalje vrši posel raznašalke nepretrgoma ves čas in je kljub svojim letom danes še prav tako živahna in skrbna pri svojem opravilu kakor pred dvajsetimi leti. List »Volksstimme« je raznašala dokler je izhajal. Obenem pa je bila raznašalka »Delav-

je, da v teku teh dvajsetih let ni izostala več kot dva- ali trikrat, ko jo je bolezen priklenila na bolniško posteljo. Kot žena bivšega železniškega kotlarja v delavnici državne železnice, se je morala težko boriti za obstoj, ker je bila mezda njenega moža pač preskromna za življenje. Vedno več selo razpoložena je mnogo lažje prenašala vse težave življenja, kakor pa zagrenjeni ljudje, kar je seveda tudi znatno vplivalo na njeno zdravje, da je še danes, ko ima že 67 let za seboj, izredno čila, zlasti pa vedrega duha.

S. Jaš Lucija se je rodila 10. novembra 1872 leta v Podjurski dolini na Koroškem. V zgodnji mladosti je morala na delo, po poroki pa se je pred 41. leti naselila s svojim možem v Studencih pri Mariboru, kjer biva še danes.

Raznašalka naših socialističnih listov je postala ne toliko, ker je potrebovala postranski zaslužek, ampak iz prepričanja, da mora delavska žena pomagati širiti delavski tisk, ker se je kot organizirana članica Socialistične stranke zavedala, da delavstvo brez potrebne izobrazbe ne bo prišlo do svojega cilja. Še danes je ponosna, da je z raznašanjem delavskega tiska poveril s. Koloman Wallisch, ki je takrat deloval v Socialistični stranki v Mariboru in bil pozneje dolgo vrsto let socialistični poslanec v dunajskem parlamentu, leta 1934 pa ga je kot vidnega sodelavca vstaje avstrijskih socialistov v Brucku dal obestiti krvavi Dollfuss-Schuschniggov režim v Leobnu. S. Jaš se je tudi živahno udeleževala in pomagala pri organizatoričnem delu, dokler je legalno postojala Socialistična stranka.

Ob 20 letnici požrtvovalnega dela za razširjenje delavskega tiska se s. Jaševi zahvaljujejo v imenu vseh številnih naročnikov, ki jim dostavlja »Delavsko Politiko«, kakor tudi v imenu uredništva in uprave, z željo, da bi nam bila ohranjena še mnogo let. Želimo pa tudi, da bi ta požrtvovalna sodružica bila vzgled vsem mlajšim, ki naj bi se zavedale, da je treba od zgodnje mladosti neumorno širiti delavski tisk in s tem delovati za doseg našega končnega cilja — za uresničenje socializma.

Pekovski pomočniki zahtevajo zvišanje mezd

Organizirani pekovski pomočniki so zborovali dne 9. novembra t. l. pri »Zlatem konju« v Vetrinjski ulici v Mariboru pod predsedstvom s. Jazbinskega, ki je pojasnil namen zborovanja. Povedal je, da je draginja prerasla višino mezd, ki so bile določene še ne pred dolgim časom s kolektivno pogodbo. Za njim je poročal s. Zidanšek, ki je povdarjal, da je draginja narasla najmanj za 30 odstotkov in da so se že in se še bodo vršila protidraginska zborovanja z zahtevo, da se morajo na vsak način zvišati mezde. Sleherni pekovski pomočnik pa mora biti član svoje strokovne organizacije, ki jo ravno sedaj pomočniki najbolj rabijo: Mezde neorganiziranega delavstva in delavstva tistih obratov, v katerih je močna organizacija, so kot noč in dan. Nezavedni ovirajo zboljšanje razmer delavstva. Poročal je tudi o poteku seje paritetne komisije, kateri predseduje obrtni referent pri mestnem poglavarstvu in ki zelo objektivno vodi poverjenko mo funkcijo. Pred to komisijo so bili poklicani oni gg. pekovski mojstri, ki ne spoštujejo določil sklenjene kolektivne pogodbe,

posebno kar se tiče mezd ter njihov pomočniki, ki se po niso vsi odzvali. Izkazalo se je, da se je potom paritetne komisije položaj pomočnikov precej uredil. Poročal je tudi, da se je po sklepu seje strokovne organizacije predložil »Združenju mostrov« memorandum o naraščajoči draginji in se je vsled tega zahtevalo povišanje plač pomočnikom, na kateri dopis pa še ni odgovora. S. Čeh je poročal o pomenu in potrebi strokovne organizacije za delavstvo, posebno v sedanjih težkih razmerah. Pekovski mojstri so zvišali cene kruha, ker se je zvišala cena moki in ker so se naglo dvignile cene življskim potrebščinam, pomočniki pa so istotako upravičeno primorani zahtevati povišanje mezd ali draginske dolo-klade. Nadalje je povdaril, da kolektivna pogodba, ki je samo na papirju, nima za pomočnike nobenega pomena, temveč se jo mora potom boja spraviti v življenje. Tedaj šele se bo pokazalo, v koliko so pomočniki zavedni. Brez boja ni uspeha. Poročila referentov so zborovalci sprejeli na znanje.

Zakaj se člani »Kulturbunda« prepirajo? — V Mariboru je predsednik »Kulturbunda« pastor Aaron, v Kočevju pa kočevski župnik Eppich. Odkar se je pojavila politika izseljevanja Nemcev v Nemčijo, je prvi odobril to politiko, kočevski župnik, ker se Kočevjarji ne marajo seliti, pa je proti njej. Ta razlika utegne vesti do razkola v »Kulturbundu«.

Ustreljen na meji. Na nemško-jugoslovanski meji so nemški organi zasledovali nekega neznanca in njegovo spremljevalko, ki sta hotela preko meje v Jugoslavijo. Ker so jima zaprli pot, je neznanec ustrelil s svojim samokresom tri obmejne nemške organe. Nato so Nemci zastražili mejo in postavili stražo v razdaljah po 50 korakov. Neznanec se je s svojo spremljevalko zatekel k nekemu kmetu ob meji in dobil prinočišče na nekem skednju. Kmet je obvestil nemške obmejne organe, ki so se približali skednju in takoj pričeli streljati v smeri, kjer so domnevali, da spita neznanca. Neznanec je odgovoril s strelji in ranil nekega nemškega organa. Neznanca so nato

ustrelili in ugotovili, da gre za 22 letnega Josefa Hackerja iz Nürschaua na Sudetskem in za njegovo 15 letno spremljevalko Marijo K. iz Hodeschaua na Sudetskem. Na Hackerja je bila razpisana nagrada 500 mark.

Ljudska univerza. Dne 15. t. m. predava dr. Ivo Pirc, ravnatelj Higijenskega zavoda v Ljubljani, o socialno zdravstvenih problemih slovenske vasi.

Pred Božičem. Prva božična drevesca so se pojavila na Slomškovem trgu dne 12. t. m. — Kupcev še ni bilo.

Narodno gledališče. Sreda, 13. t. m. zaprto. Gostovanje v Celju. Četrtek, 14. t. m. ob 20. uri: »Lepa Vida«. Red B. Petek, 15. t. m.: zaprto. Sobota, 16. t. m. ob 20. uri: »Via Mala«. Red A.

STUDENCI PRI MARIBORU

Ljudska univerza. V četrtek, dne 14. t. m. s pričetkom ob 7. uri zvečer bo predaval pri-marij dr. Černič o vojni kirurgiji. Tedenske slike.

CELJE

Kaj je s povišanjem mezd občinskim delavcem?

Mestni občinski svet je sklenil povišanje mezd a din 0.50 na uro vsem mestnim delavcem. Delavci so upali, da bo to tudi takoj izvršeno. Ostalo je zaenkrat samo pri sklepu. Radi bi vedeli, kje je zadržek, da se sklep ne izpelje in izplača povišek delavstvu, ki komaj čaka na to povišanje.

Delavci zahtevajo, da se sklep o povišanju mezd takoj izvede.

LASKO

Socialne razmere v Radio-Thermi. Z ozirom na Vaš članek: »Socialne razmere v Radio-Thermi Laško« v Vašem listu z dne 30. novembra šte. 137 Vas vljudno naprošamo, da blagovolite priobčiti sledeče uradno pojasnilo: »Uprava Radio-Thermi Laško je g. K. odstavila z mesta vratarstva slugo in mu dala službo navadnega delavca iz razloga, ker je imenovan službenec zagrešil težke disciplinske pregreške, radi katerih bi ga moral upravitelj dejansko odpustiti iz službe. Samo z ozirom na njegovo številno družino ga je urad še obdržal v službi zdravilišča brez vsakega zmanjšanje prejemkov in mu je dodelil samo druge posle. Tudi drugi uslužbenci našega zdravilišča so primerno plačani. Vsi uslužbenci prejemajo mezdo, ki je znatno višja kakor zakonito določena minimalna mezda in ki je tudi prav znatno višja, kakor so v Laškem običajne mezde. Radi končane sezone bi moral urad velik del svojih uslužbencev odpustiti, vendar pa je pridržal večino teh uslužbencev še nadalje v službi samo radi tega, da jih obvaruje brezposelnosti. Uprava zdravilišča se točno drži vseh zakonitih predpisov in zlasti predpisov o izplačilu napitnine. Vsi prizadeti uslužbenci dobivajo oni del napitnine, ki jim pripada po tej uredbi odnosno po navodilih sreskega načelstva. Uprava zdravilišča strogo pazi na to, da se uslužbenci ne izkoriščajo, temveč da so samo v toliko zaposleni, v kolikor to zahteva obrat zdravilišča in v kolikor je to dopustno po veljavnih zakonih. Pripominjamo, da so uradovi uslužbenci zadovoljni s svojim službenim položajem, kar dokazuje tudi dejstvo, da je večina uslužbencev že veliko let v službi našega zdravilišča. Uprava zdravilišča pa seveda pogosto ne more ugoditi vsem, večkrat jako neupravičenim in pretiranim zahtevam posameznih uslužbencev, ki ne izvirajo toliko iz dejanske potrebe, kakor iz želje prizadetih uslužbencev po povišanju svojih prejemkov. Urad bo tudi v bodoče posvetil vso svojo pozornost in pažnjo uslužben-cem svojega zdravilišča in bo tudi v bodoče skrbel za to, da bodo ti uslužbenci imeli prejemke in ugodnosti, ki odgovarjajo splošnim zakonitim predpisom kakor tudi posebnim lokalnim razmeram našega zdravilišča.«

KRANJ

Mezdno gibanje v »Semperitu«. Sestanek delavstva tovarne »Semperit« bo v petek, dne 15. t. m. ob pol 17. uri v »Cankarjevem domu«. Sklicuje ga tukajšnja podružnica Splošne delavske strokovne zveze. Na sestanku se bo poročalo o poteku pogajanj za povišanje plač, ki so se vršila v podjetju 12. t. m. Vse delavstvo tovarne »Semperit« se opozarja, da se sestanka sigurno udeleži, ker je ta sestanek izredno važen!

VELENJE

Rudarji so zborovali

V nedeljo, dne 10. decembra se je vršilo v hotelu Rak dobro obiskano zborovanje velenjskih rudarjev. Na zborovanju je poročal s. J. Arh o položaju rudarjev vsled stalno naraščajoče draginje. Ugotovil je, da bi se pri nas draginja dala preprečiti vsaj glede onih življenjskih potrebščin, ki jih izvažamo. Obrazložil je tudi akcijo, ki sta jo podvzela ZRJ in Savez rudarskih radnika v Zenici za prilagoditev mezd rudarjev državnih rudnikov draginji. Povedal je, da gre tozadevno dne 14. t. m. delegacija k ministru za šume in rudnike v Beograd, da mu obrazloži nevdzržen položaj delavstva in predloži zahteve glede povišanja mezd.

PREVALJE

Pustite male k meni! Dne 2. decembra sem bil priča muenega prizora v veliki in bogati hiši v fari Device Marije na Jezeru. V hišo je prišla od nekega okrog dvanajstletna deklica, ki se ji je pomanjkanje poznalo na obrazu, prosit. Namesto kruha je deklica prejela krepko zausniko od gospodarja, češ, da jo je zalotil v jedilni shrambi in da je najbrž hotela krasti. Ubog otrok, doma v revni koči, se težko znajde v veliki hiši, ki ima vse polno vrat, prehodov in izhodov. Tako se je tudi to od gladu drobno dekletce zgubilo v prostorni hiši in pokukalo skozi napačna vrata. Zato si otrok pač ni zaslužil zausnice. Dotični gospod je sam sin kmečkih starišev. Mogoče takrat, ko je doraščal, ni občutil, kaj je glad, sicer bi ne bil tako nastopil proti lačnemu otroku. Gospoda opozarjamo na Kristusov izrek: »Pustite male k meni... in resnično, resnično Vam povem, karkoli boste storili enemu teh malih, boste storili meni.«

POBREŽJE PRI MARIBORU

Diletanti »Vzajemnosti« prirede v nedeljo, dne 17. t. m. igro v 4 dej. »Voda s planine« s pričetkom ob pol 8. uri zvečer v »Sokolskem domu« na Pobrežju. Med odmori igra mandolinski odsek mariborske »Vzajemnosti«. Sodrugi in prijatelji delavske kulture iskreno vabljeni!

Pozor, kinoobiskovalci!

Od četrta 14. do vključno ponedeljka 18. decembra predvajamo največji pustolovni film vseh časov

TRADER HORN

(KLIC PRAGOZDA)

v popolnoma novi izdaji. — Velenapeta vsebina, borba krvoločnih zveri z ljudmi v afriških džunglah
Film ki prekaša vse „Tarzan“ filme!

KINO ESPLANADE — Telefon 25:29

Viničarsko predavanje v Košakih pri Mariboru

V nedeljo, dne 10. decembra dopoldne je priredila naša agila »Zveza viničarjev« že drugo predavanje o novi viničarski naredbi, ki je sicer že davno izšla v »Službenem listu« in je tudi v veljavi od 1. novembra.

Zato je pač tem bolj potrebno tako predavanje za viničarje, kjer slišijo o svojih novih zakonjenih pravicah in dolžnostih v domači besedi. Prav lepo število članov »Zveze« se je v nedeljo zbralo v dvorani gostilne Živžek v Košakih, ko je predsednik »Zveze viničarjev« in njihov dolgoletni naravnost gorostastne pogodbe z viničarji, tako da jim od »nagrade« in predpisane zasluzke vse mogoče reči od-
stejejo in nazadnje viničarju ne ostane drugo kot delo in dolžnosti, zasluzek pa je manjši, kot je bil pred novim viničarskim zakonom.

Viničarji pa so to žalostno poročilo s. Ulbla še sami spopolnili, vsak s svojim izkustvom. Pri tem se je izkazalo, da so najbolj umazani gospodarji ravno najpremožnejši purgari, ki so se spozabili celo tako daleč, da so hodili od enega do drugega in jih hujskali, da ne smejo viničarjem povišati dne. Med navzočimi je to razkrinkanje

bogatašev, celo znanih milijonarjev, vzbudilo umljivo ogorčenje.

S. dr. Reisman je razlagal zlasti zamo-
tane strani nove viničarske uredbe ter pri tem pokazal viničarjem, kako je treba dandanes in ob tej novi uredbi tudi viničarjem večje iz-
obrazbe in strnjene organizacije, da se bodo mogli braniti pred izigravanjem zakonske za-
ščite in si zboljšati svoj bedni položaj. Sedaj
tudi viničar ne more biti več brez duševne
hrane, brez svojega delavskega časopisa, ker
bo sicer ne samo duševno, ampak tudi telesno
stradal. Viničarji to tudi razumejo in jih je že
mnogo zvestih naročnikov »Delavske Politike«,
v nedeljo pa se jih je prijavilo še 8 novih.

Po praznikih pa bo priredila »Zveza viničar-
jev« nadaljevanje predavanja, tako da bodo
poznali novi viničarski red vsaj viničarji v
bližnji mariborski okolici. Dejansko bi pa bila
to naloga oblasti, da bi prirejala po vzgledu
skrbni za kmečko in obrtniško izobrazbo tudi
viničarske tečaje, kjer bi dobili viničarji po-
trebno izobrazbo v svoji stroki in pojasnila
glede pravne zaščite, kar so viničarji sami za-
htevali na nedeljskem predavanju. To je naj-
boljši dokaz da se tudi viničarji odpirajo oči.

Omeniti moramo, da se je udeležil predava-
nit tudi en vinogradnik — žal samo eden,
podpolkovnik v p. g. Vaupotič, vinogradnik v
Košakih, in si tudi naročil »Delavsko Politiko«. Če bi vinogradniki z razumevanjem poslušali
viničarje same o njihovih potrebah in težavah,
pa bi bilo morda pri uvidevnejših marsikaj dru-
gače po viničarijah in to v korist obeh, vini-
čarja in gospodarja.

ČRNA PRI PREVALJAH

Diletanti »Vzajemnosti« vabijo. V nedeljo,
dne 17. decembra s pričetkom ob 3. uri pop.
nastopijo naši diletanti na odru pri Knezu z
veseloigro v 4 dej. »Stric v toplicah« Menda
ne bo odveč dve uri smeha v teh turobnih ča-
silih? — Pridite pogledat strica in kaj ga je
gnalo v toplice. Ne bo mu žal, če se vam po-
kaže in pove svoje napake, kakor tudi vam ne
bo žal, ako boste imeli priliko videti njegovo
zmotno prizadevanje. Priporočamo se za obi-
len obisk. — Ob tej priliki vas že danes opo-
zarjamo na mladinske igre: »Pod božičnim
drevsom« in »Sirotica Zorica in Marko«, ki
ju bodo vpriporili naši diletanti 24. t. m. Od-
bor.

PTUJ

Predavanje o slovenskem izseljeniškem
vprašanju. Delavsko kulturno društvo »Vza-
jemnost« in svobodne strokovne organizacije
prirede v nedeljo, dne 17. decembra ob pol 10.
uri dopoldan v društvenih prostorih Maistro-
va ulica 5 predavanje »O slovenskem izselje-
niškem vprašanju«. Predavala bo meščansko-
šolska učiteljica Milica Stupanova iz Maribo-
ra. Sodrugi in sodružice, agitirajte za to pre-
davanje, da bo dvorana polna!

All si že poravnal naročnino? Ali
še ne, izpolni svoje dolžnosti!

Delavski pravni svetovalec

Odtegljaj pri orožnih vajah (Nazarje pri
Mozirju)

Vprašanje: Bil sem 5 tednov na vojni
vezbah, pa mi je delodajalca Lesna industrija
ljublanske škofije pri 3 tednih mezde odtegl-
nila po din 10. Vprašam, ali je to zakonito, in
zlasti če mi niso preveč odtegnili?

Odgovor: Opozarjali smo že v »Delav-
ski Politiki«, da so takšni odtegljaji pri delav-
skih mezdah po našem mnenju neupravičeni,
ker delavec na vojaških vezbah ne dobi od
države nikake »ustrezne odškodnine«. Takšne
odtegljaje si je najprej izmislila Trboveljska
premogokopna družba in za njo drugi velepod-
jetniki. Seveda si pri TPD doslej nihče ni
upal radi tega delodajalke tožiti.

Vsakdo lahko zasluži

s postranskim delom kot krajevni zastopnik
pri ljudskem zavarovanju. Potrebujemo ljudi
iz vseh krajev in vseh krogov. Pošljite svoje
ponudbe zavarovalnici »RRAVA« v Mariboru.

SLOV. JAVORNIK

Velika žaloigra nesrečnega moža. V nedeljo,
dne 10. t. m. se je izvršila v elektrarni KID
v Javornškem Rovtu žaloigra, ki je zahte-
vala dve žrtvi: 43 letnega električarskega
mojstra pri KID Janka Znidarja in 37 letno
Tinco Zupanovo, ženo gostilničarja na Javor-
niku. Pok. Janko Znidar je že dolgo časa to-
žil, da je zelo nesrečen v zakonu in da nima
doma kljub dvema majhnima hčerkama nobe-
nega obstanka. Tolažbo je iskal v gostilnah
in ga. Tinca Zupanova mu je v njegovi nesre-
či poskušala s prijaznostjo dati čimveč utehe.
V soboto, dne 9. t. m. je počakal Zupanovo
na jeseniškem kolodvoru in jo pregovoril, da
se je odpeljala z njim v Kranjsko goro. Tu
sta bila pri Koširju in ker sta zamudila vlak,
sta se ponoči odpeljala s taksijem proti Ja-
vorniku. Pred domom jo je Znidar nagovoril,
naj gre še z njim v Javornški Rovt, kjer ima
on neke službene opravke. Šla sta in se nato
Znidar ni hotel pred zoro vrniti. Ko sta se pa
zjutraj vračala in bila že nižje od rezervoar-
ja, je Znidar izjavil, da naj se vrneta, da ima
v elektrarni še nekaj opraviti. Ko sta se vr-
nila, je poslal tamošnjega čuvaja — ki mu je
bil Znidar mojster — po čaj za oba v bližnjo
gostilno. Med tem pa je Zupanovo silil, da
naj malo prime za električne čuvaja — ki mu je
bil tok 5000 volt. Ta se je branila, in ko s
prigovarjanjem ni nič dosegel — je Znidar
Zupanovo prijel od zadaj, tako da je na na-
peljavo padla, sam pa je zagrabil z roko za
žico. Znidar — močan in krepak mož — se je
tako zgrudil mrtev na tla. Zupanova pa je
obležala napot kleče s popolnoma ožganima
zapestjima, ožgana na kolenih in po telesu.
Da sama ni prišla, je tudi razvidno iz dej-
stva, ker dlani nima ožganih, nego le zapest-
ja, ker je pri sunku z zapestji priletela na na-
peljavo. Ob 8. uri zjutraj so Zupanovo pri-
peljali domov, vendar je kljub takojšnji zdrav-
niški pomoči ni bilo mogoče rešiti ter je ob
četrt na 12. uro v velikih mukah umrla. Bila
je do zadnjega povsem pri zavesti in je ves
potek te žaloigre izpovedala svojim domačim,
zdravniku in žandarmeriji. Tako je ta velika
žaloigra zahtevala dve mladi žrtvi.

Pokojni Janko Znidar je bil mož na
mestu, tudi kot mojster je bil uvideven, dru-
žaben človek-korenjak. Pok. Zupanova je bila
daleč na okoli znana — Trohova Tinca z Ble-
da — žena nad vse dobrega srca, gospodinja
kakršnih malo, snažna, pridna in družabna.
Vse Jesenice in Javornik pomilujejo oba, ki
bi lahko še dolgo živela — pomilujejo pa tu-
di vdovo z dvema majhnima hčerkama, ki ste
izgubili dobrega očeta, kakor tudi Tineta Zu-
pana, poslovođio gostilne pri Konjcu na Ja-
vorniku, ki je tako nepričakovano in tako ne-
zasluženo izgubil ženo, ki mu je bila vse na
svetu. Pokojnikoma bodi ohranjen časten spo-
min, preostalih pa naše iskreno sožalje.

JESENICE

Veliko protidraginjsko zborovanje bo 17. t.
m. v »Delavskem domu«, sklicujejo ga svo-
bodne strokovne organizacije.
Diletanti kranjske »Vzajemnosti« bodo go-
stovali 17. t. m. ob 4. uri pop. v »Delavskem
domu« z veseloigro »Maksl«.

SLOVENSKA BISTRICA

Gornjebistriška »Vzajemnost« je priredila
Miklavžev večer, kateri je zelo lepo potekel.
Sodelovala je naša delavska godba, kateri na-
čeljuje naš vrli predsednik s. Bera Franc. Želeli
bi, da se tudi znanprej godba tako lepo razvija,
kakor dosedaj in da bi naš s. Ojzinger vedno
bil tako agilen na čelu godbe.

Naši diletanti vabijo. Dne 17. decembra pri-
redi naša »Vzajemnost« veseloigro »Dve neve-
sti«. Povabljeni vsi, ki ljubite razvedrilo!

I. delavsko kolesarsko osrednje društvo je
priredilo lepo obiskani Miklavžev večer in se le-
po zahvaljuje vsem, ki so darovali za revne
otroke na nabirajni polji; posebej gre zahvala
naročniku »Delavske Politike«, hotelirju g.
Neuholdu Konradu in g. Pauš Jakobu, katera
sta darovala posebej po din 50.—. Posnemajte!
Odbor.

ZGORNJA BISTRICA

Zaposlitev delavoljne in kruha potrebne. Tu-
kajšnje podjetje naj bi pri zaposlitvi novih de-
lavcev upoštevalo, da v prvi vrsti zaposli za-
služka potrebne delavce, ne pa takšne, ki so
posestniki in obrtniki. Javnost je proti takemu
postopanju. Posebno brezposelni se vprašamo,
zakaj takšna protekcija pri gotovih ljudeh. Dru-
gič več. Brezposelni.

Predavanje o najbolj perečih vprašanjih za
delavstvo. Dne 17. decembra se bo vršilo ob
9. uri dopoldne predavanje v gostilni Verhov-
šek v Zg. Bistrici. Govorila bosta ss. dr. Reis-
man in V. Eržen o najbolj perečih vprašanjih
za delavstvo v zvezi s socialno zakonodajo in
pomenu organizacije. Sodrugi in sodružice, pri-
dite vsi na predavanje, ker ravno sedaj, v teh
resnih časih, nam je potreben pouk! Družnost!

Božična darila za otroke

Iutklni vozički od Din 144—
trilčki à Din 96—

Ulica Kneza Kocija št. 4

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

naša domača zavarovalna usta-
nova v Dravski banovini, ki
plodono deluje že od leta
1927 in je izplačala tokom
obstoja nad 37 milijonov
din na pogrebnišnih in doh.

Zavaruje za pogrebno zdrave
osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do
največ din 10.000— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do
največ din 25.000— plačljiva ob do-
brenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO
IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Naši čitatelji kupa-
jejo najcenejše pri
naših inserentih!

Purani

očiščeni

od din 9—11 za kg

dnevno od 10. do 12. ure dopoldne

Maribor, Cvetlična ul. 20

na dvorišču

Stanovanje

soba, kabinet, kuhinja,
pritikline Din 325—

takoj oddam Maribor, Betnavska 39

Ivan Kravos

Maribor, Aleksan-
drova cesta 13

prilporeča: ročne torbice,
aktovke, denarnice, na-
hrbtenike itd. kot zelo
praktična

Božična darila

MALI OGLASI

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. L. I. O. L.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenl. občinstvu
za izdelavo oblek za gospode in dame po naj-
nižjih dnevnik cenah. Hitra izdelava.

Sporočamo vsem našim članom, prijateljem in gostom,
da je dne 10. t. m. nenadoma umrla naša zvesta poslovodkinja
gostilne na Javorniku

Tinca Zupanova

Marljivi in zvesti sodelavki bomo ohranili najlepši spomin.

Jesenice, dne 11. decembra 1939.

Splošna gospodarska in konzumna zadruga
za Gorenjsko

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Jesenice

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324